

3. Огорокова В. В. Утопічна думка в суспільній свідомості перехідного часу. *Перспективи*. 2006. № 3 (35). С. 85 – 90.

4. Огорокова В. В. «Комунітарні експерименти» як приклад найвищого підйому утопічної свідомості. *Наукове пізнання: методологія та технологія*. 2007. С. 104 – 108.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ

Тадеуш Анастасія

Український Державний Університет імені Михайла Петровича Драгоманова
магістрантка

Науковий керівник: Чернега Петро Макарович

доктор історичних наук, професор
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
Заслужений працівник освіти України

Однією з найважливіших складових духовності кожної нації є її моральність. Як стверджував Альберт Ейнштейн, вона є "основою всіх людських цінностей". Саме завдяки їй здійснюється духовне освоєння дійсності, регулюється поведінка людини на й уся система суспільних відносин. У сучасному світі, де інформаційний потік нестримно зростає, виховання моральних цінностей стає важливішим завданням для освітніх установ. Урок історії, який має багатоаспектну природу, може стати ефективною платформою для формування громадянських особистісних якостей учня, яких потребує демократичне суспільство: інтелектуальну чесність, відкритість розуму, повагу до правди, толерантність, вміння критично мислити [1, с.704].

Розглянемо деякі методи, що сприяють процесу формування моральних цінностей.

1. Аналіз історичних подій. Учні мають змогу вивчати різні епохи та персонажів, оцінювати їхні дії з точки зору моралі та визначати їхнє місце в історії людства. Наприклад, обговорення дій великих політичних діячів або розгляд злочинів проти людяності допомагає учням зрозуміти наслідки моральних виборів та розвивати критичне мислення.

2. Аналіз історичних текстів та літературних творів. Читання та обговорення історичних текстів та літературних творів, що містять моральні конфлікти та філософські дискусії, дозволяє учням глибше зануритися в моральні аспекти історії та філософії.

3. Рольові ігри. Рольові ігри дають змогу учням відчувати себе на місці історичних персонажів та розуміти їхні мотивації та дії. Це сприяє розвитку емпатії та толерантності, а також навичок конструктивного вирішення конфліктів. Рольові ігри вигідно відрізняються від інших методів навчання тим, що дозволяють учням бути причетними до розробки теми, яку вивчають, дають можливість їм як би «прожити» деякий час у ролі різних соціальних груп або політичних діячів,

спробувати свої сили в конкретних життєвих ситуаціях. При цьому треба підкреслити, що рольові ігри не замінюють традиційні методи навчання, а раціонально їх доповнюють [2, с.212].

4. Дискусії та дебати. Обговорення етичних дилем, які виникали в минулому, такі як права людини, війни та конфлікти, моральні стандарти тощо, дозволяють учням аргументовано висловлювати свої погляди на складні соціальні та етичні питання, вибудовуючи аргументацію на основі історичних фактів та філософських концепцій.

Дебати можна проводити лише тоді, коли учні навчилися працювати в групах та засвоїли технології розв'язання проблем. У дебатах поділ на протилежні точки зору набуває найбільшої гостроти, оскільки учням необхідно довго готуватися й публічно обґрунтовувати правильність своєї позиції. Кожна група має переконати опонентів і схилити їх до думки змінити свою позицію. Однак можна поставити й інше завдання – спільно вирішити поставлену проблему. В такому разі учні повинні будуть, висловивши свою точку зору, уважно вислухати протилежну сторону, щоб знайти точки дотику. Важливо, щоб учасники дебатів не переносили емоції один на одного, а спілкувались спокійно. Концентричний принцип викладання історії сприяє розвитку дітей, учить їх прийомам аналізу і синтезу, складанню логічних схем простого характеру. Крім того, сам нетрадиційний підхід дозволяє формувати глибший інтерес до предмету, прагнення самостійне розширювати свої знання. Учні більше читають, вільніше володіють грамотною літературною мовою, вони не бояться висловлювати свою думку, починаючи відповідь словами: «Я вважаю ...», «Я думаю ...», «На мій погляд ...» [3, с.210].

5. Порівняння з теперішнім. Аналіз цінностей, що залишилися незмінними протягом історії, та тих які зазнали трансформації, допомагає здобувачам освіти краще розуміти сучасні моральні дилеми та розвивати свої власні цінності.

6. Вплив філософських концепцій. Філософські концепції дають змогу учням розуміти основні принципи та ідеї, які керували діями людей у минулому, та відображаються на сучасний світ. Вивчення філософських концепцій сприяє розвитку учнівського світогляду та допомагає їм краще розуміти світ навколо себе.

Отже, формування моральних цінностей на уроці історії є складним процесом, який вимагає глибокого аналізу і розуміння історичних подій та філософських концепцій. Цей процес допомагає учням розвивати критичне мислення, етичне мислення та соціальну свідомість, що є важливими складовими громадянського виховання в сучасному світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Д. Виховання особистості. Київ: Либідь, 2008. 704 с.
2. Ковальова А. Рольова гра на уроках історії. Актуальні проблеми методики навчання історії, правознавства та суспільствознавчих дисциплін. Харків, 2016. Вип. 8. С. 212–215. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/cdccc69fd-adfd-452a-8a30-7dfa75bc7b7>
3. Яковенко Г.Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків: ХНАДУ, 2017. 324 с.